

BİLGİ NOTU

BDDK Tarafından Yayımlanan Basel-III Yönetmelikleri

Bankacılık düzenlemelerinin uluslararası düzeyde uyumlaştırılmasına yönelik en önemli girişim Basel Uzlaşıları olmuştur. Basel Uzlaşılarının temelinde bankaların yeterli sermaye oranlarına sahip olmasını sağlayacak kuralların tesis edilmesi yatmaktadır. Böylece, faaliyetleri kapsamında çeşitli risklere maruz kalan bankaların iflas durumlarıyla karşı karşıya kalmasının ve münferit banka iflaslarının yayılarak finansal istikrarı tehdit eder hale gelmesinin önlenmesi amaçlanmıştır.

2007 yılında ABD’de başlayan Küresel Finans Krizi zamanla giderek yayılmış ve etkilerini dünyanın dört bir tarafında hissettirmiştir. Kriz sadece finans sektöründe değil, reel ekonomi üzerinde de güçlü sarsıntılara neden olmuştur. Daha önce Basel I ve Basel II olarak gelişen uluslararası bankacılık düzenlemelerinde kriz sonrası değişiklik ihtiyacı gerekmiş ve nihayetinde Basel-III üzerinde uzlaşıya varılmıştır. Basel-III, ilk iki uzlaşıda belirlenen sermaye tanımlarını ve sermayeye ilişkin asgari oranları güncellemiş, sermaye tamponu uygulamasını tesis etmiş, banka likiditeleri ile kaldıraç oranlarına ilişkin asgari sınırları belirlemiştir. Basel-III’e geçiş süreci 2013 yılı itibarıyla başlamış olup, 2019 yılına kadar tamamlanması öngörülmektedir.

5 Eylül 2013 tarihli Resmi Gazete’de Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından, “Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelik” ile “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” yayımlanmıştır.

Basel-III’e uyum çalışmaları kapsamında hazırlanan, “Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelik” ile bankaların özkaynak yapılarının zararları telafi etme kapasitelerinin artırılmasına yönelik hükümler getirilmektedir. Yönetmelik, özkaynakların ana sermaye, çekirdek sermaye, ilave ana sermaye ve katkı sermaye olarak sınıflandırılması ve bu sermaye

türlerinin hangi özelliklere sahip olması gerektiği gibi hususlarda Basel-III'ün öngördüğü standartları mevzuatımıza yansıtmaktadır.

“Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte” ise “Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelik” aracılığıyla tesis edilen yeni sermaye sınıflandırmalarına uyum kapsamında değişiklikler yapılmaktadır. Taslak, Basel-III ile uyumlu olarak “ana sermaye yeterliliği oranı”, “çekirdek sermaye yeterliliği oranı” tanımlamalarını yapmaktadır. Bu çerçevede ana sermaye yeterliliği standart oranı asgari % 6, çekirdek sermaye yeterliliği standart oranı ise asgari % 4,5 olarak belirlenmektedir. Bahse konu oranlar Basel-III standartları ve AB müktesebatıyla tam uyum içermektedir. Öte yandan, hem Basel Uzlaşıları hem de AB müktesebatı 2014 yılı süresince ana sermaye yeterliliği oranının % 5,5, çekirdek sermaye yeterliliği oranının ise % 4 olarak uygulanmasına imkan sağlayarak sektöre söz konusu standartlara uyum için bir geçiş süresi tanımaktadır. Türk Bankacılık sektörünün ortalama asgari sermaye yeterlilik oranı Haziran 2013 itibarıyla % 16,3 olarak gerçekleşmiştir, söz konusu orana ilişkin Basel-III standardı ise % 8'dir. Türkiye uygulamasında bu nitelikte bir geçiş süreci öngörülmemesi, hem sektöre yönelik ihtiyatlı düzenleme yaklaşımının sürdürülmesi hem de Türk bankacılık sektörünün halihazırda uluslararası standartların üzerinde sermaye yeterlilik oranlarına sahip olması ile açıklanabilir.

Basel Uzlaşıları, Mali Hizmetler Faslı kapsamında AB müktesebatında da kendine yer bulmaktadır. AB, Basel-III Uzlaşısına uyumu Sermaye Yeterliliği IV (CRD-IV) paketi ile sağlamayı hedeflemiştir. Söz konusu düzenleme paketi 1 Ocak 2014 itibarıyla uygulamaya konacak 2013/36/AB sayılı Direktif ve (AB) 575/2013 sayılı Tüzük'ten oluşmaktadır. Türkiye'nin söz konusu standartlara uyum sağlamada AB ile paralel bir takvime sahip olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte, ilgili AB Direktif ve Tüzüğünde Basel-III'ün kaldırılma oranları, sermaye tamponları, likidite karşılama oranları gibi unsurlarına da yer verildiğinden, Türkiye'nin müktesebata tam uyum sağlaması için söz konusu uygulamaları da mevzuatına aktarması gerekecektir. Bu yöndeki çalışmalarını sürdüren BDDK, “Sermaye Koruma ve Döngüsel Sermaye Tamponlarına İlişkin Yönetmelik” “Bankaların Kaldırılma Düzeyinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik” ile “Bankaların Likidite Karşılama Oranı Hesaplamasına İlişkin Yönetmelik” taslaklarını hazırlamıştır. Söz konusu taslaklara ilişkin görüş alma ve değerlendirme süreci devam etmektedir. Bahse konu

taslakların yürürlüğe girmesini müteakiben Türkiye ilgili uluslararası standartlar ve AB müktesebatıyla tam uyum sağlayacaktır.